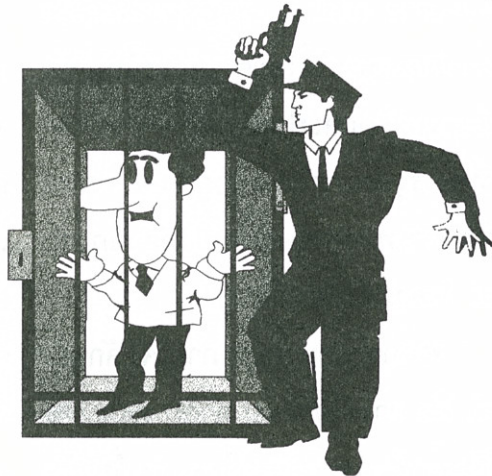


บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่อง

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ



• ณัฐสิทธิ์ พุฒิสารทภาคย์

ชมชื่น มัณยารมย์ "บทบาทของเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ป. ในการดำเนินคดีอาญา"
กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙

ได้รับรางวัลวิทยานิพนธ์ดีเด่น จากสำนักงาน ป.ป.ป. ประจำปี ๒๕๔๑

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส และ ดร.ประสิทธิ์ ดำรงชัย

เจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นกำลังสำคัญในการบริหารประเทศ และเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน แต่ปัจจุบันมักพบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นที่พึ่ง

ของประชาชนได้กระทำทุจริตและประพฤติมิชอบให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง รัฐบาลได้กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบไว้เป็นนโยบายหลัก

* บรรณารักษ์ประจำแผนกบริการสนเทศ ศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย :
ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สำคัญประการหนึ่ง ด้วยเห็นว่าเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและมีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศ โดยการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อควบคุมขึ้น ได้แก่ **สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ** (ป.ป.ป.) เพื่อทำหน้าที่ในเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะให้ได้ผล แต่กระนั้นก็ตาม ก็ยังมีการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ จึงได้มีการศึกษาบทบาทของเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ป. ในการดำเนินคดีอาญา

จากการศึกษาพบว่าภารกิจหลักของ ป.ป.ป. คือ การตรวจสอบ กำกับ ดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และจากการตรวจสอบมักพบว่าเป็นความผิดอาญาด้วย คดีอาญาจึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ป. โดยตรง

คดีอาญาที่อยู่ในความรับผิดชอบของ ป.ป.ป. คือคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งจำเป็นต้องสอบสวนและดำเนินคดีโดยพนักงานสอบสวน แต่พระราชบัญญัติ ป.ป.ป. ไม่ได้บัญญัติบทบาท อำนาจและหน้าที่ ให้แก่เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นพนักงานสอบสวน

ดังนั้น ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

การให้ได้ผลตามเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องพัฒนาบทบาทอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. ให้ร่วมเป็นพนักงานสอบสวนด้วย เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ ป.ป.ป. ในการป้องกันและปราบปรามทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการได้ผลอย่างจริงจัง

เนื่องจากในด้านการดำเนินคดีอาญาของ ป.ป.ป. มิได้มีมาตรการใดแตกต่างไปจากการดำเนินคดีอาญาทั่วไป ทั้งที่การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประเทศชาติ การดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในความรับผิดชอบของ ป.ป.ป. กลับต้องส่งให้พนักงานสอบสวนไปดำเนินคดีแทน ทำให้การดำเนินคดีอาญาเรื่องเดียวกันต้องทำการสอบสวนถึงสองครั้ง คือ ครั้งแรกสอบสวนโดย ป.ป.ป. ในลักษณะเป็นการสอบสวนเบื้องต้นเพื่อเริ่มคดีให้พนักงานสอบสวน และครั้งที่สอง โดยพนักงานสอบสวน ในลักษณะสอบสวนเพื่อรวบรวมหลักฐานที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดอาญาดังผู้กระทำผิดลงโทษ การสอบสวนถึงสองครั้งในเรื่องเดียวกันทำให้เสียเวลาไม่อาจนำตัวผู้กระทำผิดมารับผิดรับโทษได้โดยเร็ว และยังทำให้พยานหลักฐานสำคัญมีโอกาสถูกทำลายหรือสูญหายได้ การดำเนินคดีอาญาของ ป.ป.ป. ที่ผ่านมาจึงเอาผิดเอาโทษกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทุจริตและประพฤติมิชอบ

ได้ไม่มากนัก ทำให้ไม่มีผู้ใดเกรงกลัวต่อมาตรการทางอาญาที่ใช้บังคับการกระทำความผิดและประพฤติมิชอบในวงราชการ จึงทำให้มีการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการอยู่ตลอดมา และนับวันยิ่งแผ่ขยายวงกว้างไปถึงผู้ที่กระทำผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงซึ่งมีอิทธิพลทางการเมืองการบริหารประเทศ

สาเหตุที่การดำเนินคดีอาญาซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของ ป.ป.ป. ไม่แตกต่างไปจากการดำเนินคดีอาญาทั่วไปนั้น เนื่องจากรูปแบบขององค์กร ป.ป.ป. ในขณะนี้ มีลักษณะเป็นองค์กรเสริม มิใช่เป็นองค์กรหลักในการดำเนินคดีอาญา อีกทั้งบทบัญญัติในพระราชบัญญัติ ป.ป.ป. มิได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นพนักงานสอบสวน ทำให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. ไม่มีอำนาจดำเนินคดีอาญาเองได้ จึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการโดยอาศัยมาตรการทางอาญา

ดังนั้นแนวทางที่จะแก้ไขอุปสรรคดังกล่าวให้หมดไป จำเป็นต้องพัฒนาบทบาทอำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. ให้มีส่วนดำเนินคดีอาญาได้เอง โดยมีแนวทางพัฒนาได้อยู่ทั้งตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศรวม ๔ แนวทาง คือ

ตามกฎหมายไทย มีรูปแบบ

พัฒนาอยู่ ๔ แนวทาง คือ

๑. ให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นพนักงานสอบสวน รูปแบบนี้จะทำให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีบทบาทและอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนทุกประการ

๒. ให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นพนักงานสอบสวนร่วม รูปแบบนี้จะทำให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีบทบาทและอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนเช่นกัน แต่มิได้เป็นพนักงานสอบสวนโดยเอกเทศ การดำเนินคดีอาญาต้องทำให้ลักษณะเข้าร่วมกัน ดำเนินการกับพนักงานสอบสวน

๓. ให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน รูปแบบนี้มิได้ทำให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นพนักงานสอบสวน แต่เป็นการรับรองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. ให้มีผลเสมือนเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ทำให้การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีผลเช่นเดียวกับการสอบสวนของพนักงานสอบสวน

๔. ให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีอำนาจสอบสวนเบื้องต้น รูปแบบนี้มิได้ทำให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นพนักงานสอบสวน แต่ทำให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีอำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานได้เอง สามารถใช้สำนวนของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นหลักในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้

๕. ให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. ได้รับมอบหมายให้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาเป็นพิเศษ รูปแบบนี้ เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มิได้มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวน แต่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินคดีอาญาได้เองตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้เป็นพิเศษนั้น

๖. ให้สำนวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นสำนวนการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวน รูปแบบนี้จะทำให้สำนวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีฐานะเทียบเท่าสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน สามารถส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการได้โดยตรง ไม่ต้องมอบเรื่องให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนก่อนส่งให้พนักงานอัยการ โดยตัวเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มิได้มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวน

๗. ให้ใช้สำนวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นหลักในการสอบสวนของพนักงานสอบสวน รูปแบบนี้มีได้ทำให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวน แต่ให้ใช้สำนวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่พนักงานสอบสวนต้องยึดถือเป็นส่วนสำคัญในการสอบสวนและดำเนินคดีอาญา

ตามกฎหมายต่างประเทศ มีรูปแบบพัฒนาอยู่ ๒ แนวทาง คือ

๑. ตามกฎหมายฮ่องกง จะทำให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนแต่เป็นการทำหน้าที่ให้ฝ่ายนิติบัญญัติ

๒. ตามกฎหมายสิงคโปร์ จะทำให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนแต่เป็นการทำหน้าที่ให้ฝ่ายบริหาร

จากแนวทางพัฒนาอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและดำเนินคดีอาญาดังกล่าวทั้งตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ เห็นว่าแนวทางที่เหมาะสมกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มากที่สุด คือ การให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นพนักงานสอบสวนร่วม เนื่องจาก

๑. เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนด้วยย่อมมีอำนาจสอบสวนดำเนินคดี และเสนอสำนวนการสอบสวนต่อพนักงานอัยการได้โดยตรง โดยในการสอบสวนต้องทำในลักษณะร่วมกันสอบสวนกับพนักงานสอบสวน จะสอบสวนโดยเอกเทศไม่ได้

๒. เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีอำนาจแสวงหาพยานหลักฐานได้เอง สามารถควบคุมการสอบสวนพนักงานสอบสวนได้ ทำให้การสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้มีการตรวจสอบกลั่นกรองในชั้นสอบสวน ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา และคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและทรัพย์สินมิให้ถูกระงับหรือเพิกถอนจาก

การสอบสวน

๓. ทำให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. มีความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการแสวงหาพยานหลักฐาน สามารถใช้เป็นพยานในศาลเพื่อฟ้องลงโทษผู้กระทำผิดได้ ทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการได้ผลอย่างจริงจังสมกับการใช้อำนาจของรัฐในการควบคุมสังคมให้เป็นปกติสุข

อนึ่ง ควรมีการปรับปรุงประสิทธิภาพบุคลากรด้านการสืบสวนสอบสวนของ ป.ป.ป. ให้มีความรู้ความสามารถในการสืบสวนสอบสวนให้มากขึ้น เพื่อรองรับภาระหน้าที่ในการเป็นพนักงานสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน โดยจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้แก่เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. ด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการให้หมดไป สมเจตนารมณ์ของการพัฒนามาบทบาทอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและดำเนินคดีอาญา ที่ให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นพนักงานสอบสวนร่วม

จากการที่องค์กร ป.ป.ป. มีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กระทำทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการได้ด้วย ทำให้องค์กร ป.ป.ป. มีส่วนใน

การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดอาญาที่ร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่นการค้ายาบ้า หรือรับสินบนเพื่อปกป้องผู้ค้ายาบ้านั้นนับว่าเป็นภัยที่ร้ายแรงต่อสังคมปัจจุบัน ผู้กระทำการค้ายาบ้าไม่ว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำเองหรือประชาชนทั่วไปกระทำก็ตาม ย่อมมีความผิดอาญาต้องรับโทษด้วยกันทั้งสิ้น ปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาบ้า นับวันจะมีความรุนแรงขึ้นทุกขณะตามที่ได้เป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ วิทย์ โทททัศน์ อยู่ตลอดเวลาแม้รัฐจะได้พยายามแก้ไขกฎหมาย โดยมีมาตรการเพิ่มโทษให้ยาบ้าเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ เช่นเดียวกับ เฮโรอีน โดยมีโทษสูงสุดถึงขั้นประหารชีวิต

แต่สาระสำคัญและความสำคัญของปัญหา ไม่ได้อยู่ที่มาตรการในทางกฎหมาย โดยการเพิ่มโทษแต่เพียงอย่างเดียวแต่ความสำคัญอยู่ที่ว่ากฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามยาบ้านั้นมีกฎหมายอยู่ด้วยกันหลายฉบับ ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับมีข้อหาและอัตราโทษที่เห็นว่าจะเพียงพอแล้ว แต่การมีกฎหมายหลายฉบับออกมาบังคับใช้พร้อมๆ กัน ในเรื่องเดียวกันนั้น เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติ แม้จะมีมติคณะรัฐมนตรีว่าให้ดำเนินคดีตามกฎหมายทุกฉบับก็ตาม จึงได้มีผู้ทำการศึกษา "มาตรการทางกฎหมาย

ในการปราบปรามยาบ้า : ศึกษาเฉพาะ อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ"

สมเจตน์ พลอยจั่น "มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามยาบ้า : ศึกษาเฉพาะ อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ" กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๐

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และอาจารย์ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ

เป็นการศึกษาถึงเรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการการควบคุมการแพร่ระบาดของยาบ้าในปัจจุบัน ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถนำไปใช้เป็นมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดในข้อหาขายอย่างได้ผล เป็นรูปธรรม ที่เห็นได้ชัดจนที่สุดก็คือ การไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดรายใหญ่ ซึ่งเป็นต้นเหตุที่สำคัญของปัญหามาลงโทษได้ ไม่ว่าจะมีสาเหตุมาจากการขาดพยานหลักฐานหรือเป็นเพราะผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยานี้ มีการทำงานในรูปขององค์กรอาชญากรรมแบบขบวนการ ที่มีการทำงานอย่างเป็นระบบ ทำให้ยากแก่การจับกุมผู้บงการรายใหญ่

ในมาตรการทางกฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการสืบสวนหาข่าวทางลับ การดักฟังการพูด โทรสาร หรือการต่อรองกับผู้กระทำความผิด เพื่อให้ได้พยานหลักฐานสำคัญ หรือเพื่อให้ทราบถึง

ตัวการผู้สนับสนุนที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดนั้น ในปัจจุบันยังไม่เอื้ออำนวยในด้านการปราบปราม เพราะยังไม่มีกฎหมายที่จะให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อทำการสืบสวนหาข่าวในทางลับหรือการต่อรองกับผู้กระทำความผิดโดยตรง

การมีกฎหมายเกี่ยวกับยาบ้า เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหานี้ เพราะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาล้วนแต่ต้องกระทำการภายในขอบเขตของบทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้งสิ้น ซึ่งในปัจจุบันหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการปราบปรามยาบ้าที่สำคัญหลักๆ ๓ หน่วยงานได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) กรมตำรวจและกรมการขนส่งทางบก

ผลการวิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับยาบ้า โดยการ

เสนอให้มีกฎหมายพิเศษขึ้น เพื่อที่จะเอาผิดกับนายทุนที่กระทำผิดโดยตรง โดยรัฐต้องให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติในการสืบสวนสอบสวนอย่างเต็มที่ เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานต่างๆ เช่น การหาข่าวทางลับ การดักฟัง หรือการให้อำนาจในการต่อรองกับผู้ต้องหา เพื่อให้ทราบถึงตัวการใหญ่ แต่ทั้งนี้ จะต้องอยู่ในความควบคุมดูแลและสามารถตรวจสอบได้จากหัวหน้าหน่วยงานหรือศาล

งานวิจัยเรื่องนี้จึงเป็นแนวความคิดที่จะเสนอให้รัฐเข้ามามีบทบาทในการแก้ไข

ปัญหาเกี่ยวกับยาบ้าอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมีกฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในการสืบสวนสอบสวน ในการหาข่าวทางลับ การดักฟัง หรือการต่อรองกับผู้กระทำ ความผิดและประการสำคัญรัฐควรรวบรวมกฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามยาบ้าที่มีอยู่ทุกฉบับรวบรวมไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนการกำหนดความรับผิดชอบของหน่วยงานในการปราบปรามยาบ้าโดยตรงอย่างชัดเจน

สุภาพร เลหาโชติ "มาตรการการยึดทรัพย์สิน : ศึกษาเฉพาะกรณีการยึดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ" กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๐

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ชัยเกษม นิตสิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชทิพย์ ป.บรรจงศิลป์

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ.๒๔๗๕ เป็นต้นมา ได้เกิดมีการยึดทรัพย์สินเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ อันเนื่องมาจากมีอำนาจและตำแหน่งหน้าที่ที่เอื้ออำนวยให้ตกเป็นของแผ่นดินได้สำเร็จเด็ดขาดมาแล้วสองครั้ง ครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๕๐๗ และครั้งที่สอง ปี พ.ศ.๒๕๑๗

การยึดทรัพย์ทั้งสองครั้งเป็นการให้อำนาจของนายกรัฐมนตรีตามธรรมนูญการปก

ครองราชอาณาจักร ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใช้ชั่วคราวแทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ.๒๕๑๘ และได้มีบทบัญญัติว่าด้วยการยึดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐที่ร่ำรวยผิดปกติให้ตกเป็นของแผ่นดินไว้ในกฎหมายนี้ด้วย โดยให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิ

ชอบ

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ.๒๔๗๕ เป็นต้นมา ได้เกิดมีการยึดทรัพย์สินเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ อันเนื่องมาจากมีอำนาจและตำแหน่งหน้าที่ที่เอื้ออำนวยให้ตกเป็นของแผ่นดินได้สำเร็จเด็ดขาดมาแล้วสองครั้ง ครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๕๐๗ และครั้งที่สอง ปี พ.ศ.๒๕๑๗

การยึดทรัพย์สินทั้งสองครั้งเป็นการให้อำนาจของนายกรัฐมนตรีตามธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นในช่วงคราวแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ.๒๕๑๘ และได้มีบทบัญญัติว่าด้วยการยึดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร่ำรวยผิดปกติให้ตกเป็นของแผ่นดินไว้ในกฎหมายนี้ด้วย โดยให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เป็นผู้มีหน้าที่สอบสวนและให้อำนาจเป็นผู้ชี้ขาด ที่จะให้ทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน

ตลอดระยะเวลาประมาณ ๒๑ ปีที่ใช้อยู่ พระราชบัญญัติ ป.ป.ป. นี้มาปรากฏว่าสามารถยึดทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินได้สำเร็จเด็ดขาดเพียงรายเดียวและในจำนวนเรื่องที่ ป.ป.ป. ดำเนินการเสร็จสิ้นไป ๒,๐๔๐ เรื่อง ปรากฏว่า

มีเพียง ๑๐ เรื่องเท่านั้นที่คณะกรรมการป.ป.ป. สามารถจะชี้ขาดได้ว่าร่ำรวยผิดปกติ ซึ่งในจำนวนนี้ศาลฎีกาได้ตัดสินว่าร่ำรวยผิดปกติหนึ่งเรื่อง และไม่ร่ำรวยผิดปกติสองเรื่อง ที่เหลืออีกเจ็ดเรื่องยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต่าง ๆ ส่วนอีก ๒,๐๓๐ เรื่องต้องยุติการสอบสวน เพราะไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้ว่าร่ำรวยผิดปกติ

สาเหตุสำคัญที่เป็นผลให้ต้องยุติเรื่องไปเป็นจำนวนมาก ในขณะที่คณะกรรมการป.ป.ป.สามารถวินิจฉัยได้ว่าร่ำรวยผิดปกติเพียง ๑๐ เรื่องเช่นนี้ เป็นเพราะค่ากล่าวหา ร้องเรียนที่ส่งมายังป.ป.ป.ไม่ชัดเจน ทำให้การค้นหาทรัพย์สินทำได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้นหาเงินสดที่ฝากอยู่ตามสถาบันการเงินต่าง ๆ มีอุปสรรคมาก เพราะบางครั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากสถาบันการเงินเท่าที่ควร อำนาจที่จะเข้าไปตรวจค้น ยึดอายัดและประสะบการณในการตรวจสอบด้านการเงินการบัญชีของเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนของ ป.ป.ป. ก็ยังไม่เพียงพอ

ปัญหาการค้นหาเงินสดที่ฝากอยู่ตามสถาบันการเงินต่าง ๆ ดังกล่าวสามารถจะแก้ไขได้โดยอาศัยกลไกทางกฎหมายที่จะกำหนดให้สถาบันการเงินทั้งหลายต้องรายงานการเคลื่อนไหวเข้าออกของเงินฝากที่มีมากกว่าปกติที่เคยฝากอยู่เป็นประจำไปยังหน่วยงานกลาง หน่วยใดหน่วยหนึ่ง เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งจะทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับเงินฝากที่มากผิดปกติไม่รวมอยู่ ณ ที่แห่งเดียว ทำให้การตรวจ

สอบค้นหาของ ป.ป.ป. ทำได้สะดวกและรวดเร็ว และยังจะเป็นประโยชน์ต่องานปราบปรามยาเสพติดและงานจัดเก็บภาษีอากรด้วย แม้จะมีผลกระทบต่อระบบการเงินการธนาคารอยู่บ้าง

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีการปราบปรามการรั่วรัยผิดปกติไม่ได้ผลเท่าที่ควรคือ ยังมีช่องโหว่เกี่ยวกับการวินิจฉัยว่าเงินสด และทรัพย์สินที่ตรวจสอบค้นหาได้มากมายนั้นได้มาโดยชอบหรือไม่ ทั้งนี้เพราะเงินที่ได้รับมาแม้จะเป็นเงินสินบนหรือเงินที่ไม่สุจริต แต่เมื่อมีการอ้างว่าได้มาโดยเสนาหาหรือเป็นของขวัญ ของรางวัล ก็ไม่สามารถจะวินิจฉัยได้ว่าได้มาโดยไม่ชอบเพราะไม่มีหลักการและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับห้ามไม่ให้รับเงินที่ไ้โดยเสนาหา หรือโดยเป็นของขวัญ ของรางวัล เกินความเหมาะสมสมควรตามโอกาสอันเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี

การแก้ไขปัญหาการวินิจฉัยการได้มา

ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวสามารถจะกระทำได้โดยการออกเป็นกฎหมายที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถรับเงินที่มีผู้ให้เฉพาะในโอกาสอันเป็นประเพณี เป็นจำนวนที่พอเหมาะพอควร เช่น ไม่เกินครั้งละ ๑๐,๐๐๐ บาท ถ้าหากจะรับเกินกำหนดต้องรายงานเหตุผลต่อผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้หลักเกณฑ์อันเป็นรายละเอียดซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองดังกล่าวนี้ ไม่ควรปรากฏในตัวพระราชบัญญัติ แต่ควรกำหนดในพระราชกฤษฎีกาหรือกฎกระทรวง ซึ่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ง่าย

ถ้าสามารถแก้ปัญหานั้นเป็นมูลเหตุสำคัญทั้งสองประการคือปัญหาการค้นหาเงินฝากและปัญหาการวินิจฉัยว่าเงินและทรัพย์สินที่ถูกกล่าวหาได้รับมาเป็นการได้มาโดยชอบหรือไม่แล้ว น่าเชื่อว่าการปราบปรามการรั่วรัยผิดปกติในวงราชการจะได้ผลดียิ่งขึ้น

สุรศักดิ์ วิศิษฎ์สมบัติ "ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการสั่งให้ออกจากราชการเพราะมีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนตามกฎหมายข้าราชการพลเรือน" กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, ๒๕๓๙

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.พิรพันธุ์ พาลุสุข และอาจารย์อดุล จันทศักดิ์

ศึกษาถึงกฎหมายในเรื่องของการมีคำสั่งให้ออกจากราชการ เนื่องจากสาเหตุของการกระทำความผิดในเรื่องต่างๆ ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง โดยการ

ศึกษาจากกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงจากองค์การกลางบริหารงานบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.)

